

Hem>Lagstiftning och rättspraxis>Nationell lagstiftning

Nationell lagstiftning

Portugal

På den här sidan hittar du information om rättsordningen i Portugal.

1. Bestämmelser och källor som uttrycker rättsregler

Enligt den klassiska uppfattningen är rättskällorna i Portugal följande:

Grundlagarna – som omfattar den portugisiska konstitutionen, fristående konstitutionella bestämmelser samt lagar om ändring av konstitutionen.

"Allmänna regler och principer i internationell rätt", "regler i vederbörligen ratificerade eller godkända internationella överenskommelser", "de regler som fastställs av de behöriga organen inom de internationella organisationer som Portugal tillhör (...) på villkor att detta anges i de respektive grundfördragen", "bestämmelserna i de fördrag som styr Europeiska unionen och de regler som fastställs av dess institutioner vid utövandet av deras respektive befogenheter" – artikel 8 i den portugisiska konstitutionen.

De allmänna lagarna, som omfattar lagar (*lei*) antagna av parlamentet, lagdekret (*decretolei*) antagna av regeringen samt regionala lagdekret (*decreto legislativo regional*) antagna av de lagstiftande församlingarna i de autonoma regionerna Azoreerna och Madeira.

Instrument med samma verkan som lag, såsom instrument för godkännande av internationella konventioner, traktater eller överenskommelser, författningsdomstolens bindande beslut om att en rättsregel strider mot landets författning eller mot lagen samt kollektivavtal och övriga instrument för kollektiv reglering av arbetsförhållanden.

Myndighetsföreskrifter (*regulamento*), som har lägre rang än lagar och syftar till att precisera och komplettera lagarna för att underlätta deras tillämpning eller genomförande. Dessa omfattar *Decreto Regulamentar*, *Regulamento*, *Decreto*, *Decreto Regulamentar Regional*, *Resolução*, *Regimento*, *Portaria*, *Despacho Normativo*, *Regulamento Policial dos Governadores Civis*, *Postura* och *Regulamento autárquico*.

2. Övriga rättskällor

Åsikterna går isär om huruvida övriga rättskällor som existerar vid sidan av de skrivna lagar som tillkommer genom statens politiska lagstiftningsmakt bör anses giltiga och relevanta. Åsiktsskillnaderna beror på att vissa anser att rättskällorna utgör medel för att skapa rättsregler, medan andra anser att de är kanaler genom vilka sådana rättsregler åskådliggörs och somliga anser att de är både och. Man gör ibland åtskillnad mellan indirekta och direkta källor och kringgår på så sätt vissa av de svårigheter som uppstår till följd av skillnaderna i grundläggande synsätt.

Vanligen anses följande kunna utgöra rättskällor:

Sedvänja (*costume*), dvs. ett upprepat och vanemässigt beteende, som allmänt anses vara obligatoriskt. Sedvänja kan endast utgöra rättskälla inom vissa områden. Hit hör bl.a. folkrätt (t.ex. bygger principen om främmande staters åtalsimmunitet på sedvänja), förvaltningsrätt och internationell privaträtt.

Rättspraxis (*jurisprudência*), dvs. de principer som framgår av domstolarnas domar och beslut. Somliga anser inte att dessa utgör riktiga rättskällor, utan endast är av värde eftersom de åskådliggör reglernas innebörd genom att erbjuda lösningar på tolkningsproblem som kan tillämpas på andra liknande fall i större eller mindre utsträckning beroende på tyngden hos det bakomliggande logiska och tekniska resonemanget. Enligt vissa täcker detta begrepp inte endast domstolsavgöranden i enskilda fall, utan även normativa rättsakter (bindande beslut av författningsdomstolen) eftersom de anser att detta innebär ett genuint skapande av objektiv rätt.

Skälighet (*equidade*), enligt vilken domstolarna vid bedömningen av enskilda fall har befogenhet att formulera lämpliga rättsregler med hänsyn till fallets särart, med åberopande av allmänna rättsprinciper och utifrån domarens etiska värderingar. "Domstolarna får endast fatta beslut med beaktande av skälighet när a) det finns en lagregel som medger detta, b) det finns en överenskommelse mellan parterna, och ärendet kan överklagas till högre instans, eller c) parterna dessförinnan har kommit överens om att göra en skälighetsbedömning" – artikel 4 i civillagen.

Bruk (*uso*), dvs. upprepat socialt beteende som inte betraktas som obligatoriskt men anses viktigt i rättsliga sammanhang, särskilt vid formaliseringen av rättsliga förhållanden, och då särskilt inom handeln. Bruk får beaktas av domstolarna om det medges i lagen och det inte "strider mot principen om god tro" – artikel 3 i civillagen. Lagar kan sålunda inte stiftas endast med åberopande av bruk, och många anser att bruk inte utgör en riktig rättskälla.

Doktrin (*doutrina*), dvs. samtliga åsikter formulerade av juridiska författare, vare sig det handlar om studier av rättsteori eller av lagstiftning, bör inte betraktas som genuina rättskällor, även om den spelar en viktig roll för den vetenskapliga och tekniska utvecklingen av rättskunskaperna och starkt påverkar de som bär ansvaret för tolkningen och tillämpningen av rättsreglerna.

3. Rättskällornas hierarki

När det hänvisas till lagarnas inbördes hierarki avses de olika instrumentens relativa betydelse, med andra ord deras inbördes ordning på en graderad skala. Vissa hävdar att det endast kan fastställas en hierarki i fråga om sättet på vilket instrumenten kommer till. Enligt denna teori baseras inte hierarkin på rättsreglernas inbördes rangordning, utan endast på deras uppkomst och tillkomstsätt.

Oavsett synsätt kan en rangordning uppställas.

De rättskällor som anges i avsnitt 1 har följande hierarkiska ordning:

Portugals konstitution och grundlag.

Allmänna regler och principer i internationell rätt och internationella överenskommelser (dvs. alla de instrument som anges i 1 b).

Lagar och lagdekret.

Regionala lagdekret.

Instrument med samma verkan som lag.

Myndighetsföreskrifter.

4. Villkoren för ikraftträdandet på det nationella territoriet av bestämmelserna i överstatliga instrument

Internationella rättsliga instrument införlivas med den portugisiska lagstiftningen enligt följande kriterier som fastställs i artikel 8 i den portugisiska konstitutionen:

"De allmänna reglerna och principerna i internationell rätt ska utgöra en integrerad del av portugisisk rätt."

"Reglerna i vederbörligen ratificerade eller godkända internationella överenskommelser ska träda i kraft i portugisisk rätt när de har offentliggjorts och vara gällande så länge som de är internationellt bindande för den portugisiska staten."

"De regler som fastställts av de behöriga organen inom de internationella organisationer som Portugal tillhör ska vara gällande direkt i portugisisk rätt, på villkor att detta anges i de respektive grundfördragen."

"Bestämmelserna i de fördrag som styr Europeiska unionen och de regler som fastställs av dess institutioner vid utövandet av deras respektive befogenheter är tillämpliga i portugisisk rätt i enlighet med bestämmelserna i Europeiska unionens lagstiftning, med iakttagande av de grundläggande principerna för rättsstaten."

5. Myndigheter med befogenhet att skapa rättsregler

Myndigheter med befogenheter att skapa rättsregler är parlamentet (*Assembleia da República*), regeringen, de regionala regeringarna och lagstiftande församlingarna i Azorerna och Madeira, de lokala myndigheterna och vissa förvaltningsmyndigheter.

6. Förfarandet för antagande av rättsregler

Förfarandet för antagandet av rättsregler varierar beroende på de bestämmelser som respektive lagstiftande organ måste följa. De olika typerna av rättsliga instrument kommer därför till genom olika förfaranden. Nedan redogörs för de två viktigaste och mest formella typerna av förfaranden.

Det mest invecklade förfarandet, som involverar parlamentet, omfattar i korthet följande etapper:

Initiativrätten: "Lagstiftningsinitiativrätten tillkommer parlamentsledamöterna, parlamentsgrupperna och regeringen, och därutöver, i enlighet med de villkor som anges i lagen, grupper av röstberättigade medborgare samt, i de autonoma regionerna, respektive regional lagstiftande församling" (artikel 167.1 i den portugisiska konstitutionen).

Inledande godkännande, offentliggörande, registrering, numrering och bedömning: denna etapp rymmer övervägande av huruvida lagförslaget är godtagbart, offentliggörande av lagförslaget i parlamentets officiella kungörelseorgan (*Diário da Assembleia da República*), handläggning och, slutligen, bedömning av dess innehåll.

Debatt och godkännande: denna etapp omfattar en debatt om det allmänna innehållet, en debatt om enskilda punkter, en omröstning om det allmänna innehållet, en omröstning om de enskilda punkterna samt en slutlig övergripande omröstning. Förslaget godkänns genom enkel, absolut eller kvalificerad majoritet.

Kontroll: förslaget granskas av Portugals president inom den föreskrivna tiden, varefter presidenten antingen utfärdar den föreslagna rättsakten eller utövar sin vetorätt. I det sistnämnda fallet sker en andra behandling av ärendet. Om resultatet av omröstningen bekräftas eller om ändringar görs, sänds förslaget till presidenten för ett nytt utfärdande, som också ska ske inom föreskriven tid. Presidenten har ansvaret för att "utfärda lagar, lagdekret och lagstiftningsdekret och låta offentliggöra dem, och underteckna parlamentets resolutioner om godkännande av internationella överenskommelser" (artikel 134 b i den portugisiska konstitutionen).

Offentliggörande: efter utfärdandet av den nya rättsakten ska Portugals president låta offentliggöra den i Portugals officiella kungörelseorgan (*Diário da República*).

Förfarandet för regeringens antagande av lagstiftning består huvudsakligen av följande etapper:

Initiativet till lagstiftningen: tillkommer berörda ministeriers avdelningar.

Handläggning: under denna etapp ska den förslagsställande ministern samla in synpunkter, och de instanser som anges i författningen och lagen ska höras.

Preliminär bedömning i sak: förslagen granskas och bedöms efter det inledande godkännandet.

Godkännande: även om vissa rättsakter inte behöver godkännas av ministerrådet, ingår detta som regel i dess ansvar.

Kontroll: "inom fyrtio dagar från mottagandet av varje regeringsförordning som ska utfärdas ... ska Portugals president antingen utfärda denna eller utöva sin vetorätt, varvid presidenten skriftligen till regeringen ska ange skälet till sitt veto" (artikel 136.4 i den portugisiska konstitutionen).

Offentliggörande: den slutliga versionen av rättsakten offentliggörs i Portugals officiella kungörelseorgan (*Diário da República*).

7. Förfarandena för att sätta de nationella rättsreglerna i kraft

"Lagen träder i kraft först efter det att den har offentliggjorts i det officiella kungörelseorganet." "Tidsperioden mellan offentliggörandet av lagen och dess ikraftträdande fastställs i själva lagen eller, om ingen sådan tidsperiod anges, i en särskild lag" – artikel 5 i civillagen.

I artikel 2 i lag nr 74/98 av den 11 november 1998, i dess nuvarande lydelse, föreskrivs följande:

"1. Rättsakterna och de övriga akterna av allmän karaktär ska träda i kraft den dag som anges i dessa. De får under inga omständigheter träda i kraft på dagen för offentliggörandet."

"2. Om ingen dag har fastställts, träder de rättsakter som avses i föregående punkt i kraft den femte dagen efter offentliggörandet."

"4. Den tidsfrist som avses i punkt 2 ska börja löpa från den dag som följer på offentliggörandet av rättsakten, på den webbplats som förvaltas av *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA*."

8. Reglering av lagkonflikter

Den viktigaste rollen på det här området spelas av författningsdomstolen, eftersom den har i uppgift att granska bestämmelser och avgöra om de strider mot Portugals konstitution eller mot principerna i denna.

Domstolarna får vid bedömningen av de konkreta fall som hänskjuts till dem inte tillämpa bestämmelser som strider mot konstitutionen eller de principer som följer av denna.

Vid bedömningen av de fakta som föreläggs dem måste domstolarna lösa alla eventuella konflikter mellan olika rättsregler, varvid ovanstående hierarkiska ordning mellan rättskällorna alltid måste beaktas. Härvid ska de betrakta rättsordningen som en samlad helhet, inte tillåta några luckor eller inkonsekvenser, särskilt av logisk eller semantisk karaktär, bedöma de omständigheter som låg bakom antagandet av rättsregeln och de särskilda omständigheter som rådde vid tillfället då förfarandet ägde rum. Denna process kräver alltid en viss grad av verbal överensstämmelse, även ofullständigt uttryckt, med det förfarings sätt som valts och ska utgå ifrån att lagstiftaren valt de "mest välbetänkta" lösningarna och hade förmågan att "uttrycka sina tankar på ett adekvat sätt" (artikel 9 i civillagen).

Information om lagkonflikter inom internationell privaträtt finns i faktabladet "Tillämplig lag – Portugal".

Rättsdatabaser

Rättsdatabasen [Digesto](#) innehåller Portugals officiella kungörelseorgan (*Diário da República*).

Digesto – integrerat rättsdatasystem

Digesto inrättades genom ministerrådets resolution nr 48/92 av den 31 december 1992 och innehåller rättsakter som offentliggjorts i det officiella kungörelseorganets första och andra serie,

gratis, integrerad, detaljerad och uppdaterad rättsinformation, särskilt

giltighetstid, ikraftträdandedatum och kommentarer till rättsakter som offentliggjorts i det officiella kungörelseorganets första serie sedan den 5 oktober 1910 och diverse dokument från tidigare decennier, och lagar i det officiella kungörelseorganets andra serie som behandlats av PCMLEX (Digesto-systemets centrala databas),

all relevant information, såsom behörighetsgrundande bestämmelser, förordningar, genomförandebestämmelser, ingivna och genomförda ändringsförslag, tillämplig gemenskapsrätt, administrativa riktlinjer som utfärdats av generaldirektoratet för budgetfrågor, rättspraxis och kollektivavtal,

tillgång till tre andra databaser: LEGAÇOR – databas för den autonoma regionen Azorerna, REGTRAB – särskild databas för arbetsrättsliga bestämmelser, och DGO–DOUT – särskild databas med yttranden från generaldirektoratet för budgeten, åtkomst, genom interoperabilitet med databaser förda av justitieministeriet, riksåklagarens kontor (PGR) och det portugisiska parlamentet (via sin databas – *Atividade Parlamentar*), till rättspraxis från de viktigaste domstolarna, till yttranden från riksåklagarmyndigheten och till alla förarbeten från och med inledandet av lagstiftningsprocessen till och med offentliggörandet.

Elektroniskt officiellt kungörelseorgan (*Diário da República Eletrónico – DRE*)

Enligt lagdekret nr 83/2016 av den 16 december 2016 är Portugals kungörelseorgan en offentlig tjänst med gratis och allmän tillgång. Kungörelseorganet publiceras endast online. Denna tjänst tillhandahålls av *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A.* (INCM), som publicerar det officiella kungörelseorganet på sin webbplats. Användarna har gratis och allmän tillgång till tjänsten och kan konsultera, skriva ut, arkivera och söka i innehållet i rättsakter som offentliggjorts i det officiella kungörelseorganets första och andra serie (i elektroniskt format).

Tillgången till det officiella kungörelseorganet omfattar

texterna till de rättsakter som måste offentliggöras i det officiella kungörelseorganet enligt konstitutionen och lagstiftningen, närmare bestämt lag nr 74/98 av den 11 november 1998, ändrad och offentliggjord på nytt genom lag nr 43/2014 av den 11 juli 2014,

ett verktyg för att konsultera den senaste versionen av den konsoliderade lagstiftningstexten (den konsoliderade texten saknar rättsverkan),

ett verktyg för att översätta juridiska termer,

ett verktyg för sökning med hjälp av nyckelord i rättsakter som ska offentliggöras i det officiella kungörelseorganet,

vederbörligt behandlad och systematiserad rättsinformation,

sammanlänkning med sektorsvisa databaser för ytterligare rättsinformation, mer specifik rättspraxis, gemenskapslagstiftning, administrativa riktlinjer och doktrin,

gratis e-postprenumeration på innehållsförteckningarna till det officiella kungörelseorganets första och andra serie.

Länkar:

[Portugals officiella kungörelseorgan](#)

Senaste uppdatering: 13/09/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.